

KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN “ARAŞTIRMA MÜHENDİSLİK HİZMETLERİ TEKNİK ŞARTNAMESİ” NE DAVA AŐTIK

Karayolları Genel Müdürlüğü'nce hazırlanarak Temmuz 2005'de yürürlüğe konulan “Araştırma Mühendislik Hizmetleri Teknik Şartnamesi”nde jeolojik-jeoteknik rapor, sondaj, üst yapı projelendirme raporu konularında jeoloji mühendisliği hizmetleri ile ilgili olarak hak ve yetkilerimizin korunmasına ve yer bulmasına yönelik olarak dava aŐılmıŐtır.

Bilindiği gibi bir  nceki Şartnamede Jeoloji Mühendisliği yetki ve sorumluluklarına yönelik olarak aŐmıŐ olduğumuz davada Danıştay 13. Dairesi yürütmeyi durdurma kararı vermiŐti. Bilimsel kriterlere, mevzuat hükümlerine ve hukuka aykırılık taşıdığı yargı kararı ile belirlenen düzenlemelerin iptal edilmesi ve mahkeme kararı doğrultusunda yeniden düzenlenmesi gerekirken, kazanılmıŐ dava konusuna aykırı yeni düzenlemelere yer verilmesi  zerine Danıştay'a aŐmıŐ olduğumuz yeni dava metnimiz aşağıda verilmektedir.

Y.D. İSTEMLİDİR

DANIŞTAY BAŐKANLIĐINA,

DAVACI : Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Jeoloji Mühendisleri Odası

VEKİLİ : Av. Hatice GenŐ

Strazburg Cad. No:38/21 Sıhhiye/ANKARA

DAVALI : T.C. Karayolları Genel Müdürlüğü

D.KONUSU : T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Karayolları Genel Müdürlüğü'nce hazırlanarak yürürlüğe konulan “Araştırma Mühendislik Hizmetleri Teknik Şartnamesi”nde Jeolojik-Jeoteknik Rapor bölümünün 29.sayfasında yer alan “bu çalışmaları 10 yıl f ilen yapmış fiziki coğrafya mezunu jeomorfoloğ veya 12 yıl f ilen yapmış jeofizik mühendisi, mühendislik jeolojisi konusunda yüksek lisans yapmış ve en az 5 yıl deneyimli inşaat mühendisi tarafından yapılır.” ibaresinin, 33. sayfada “Etüt Ekibi” başlığı altında yer alan “.., maden mühendisi, jeofizik mühendisi,..

veya jeomorfoloğ.....dan oluşur” ibaresinin, 37. sayfada “Sondaj Ekibi” başlığı altında yer alan “sondaj işlerinde..... en az beş yıl deneyimli jeofizik mühendisi, jeomorfoloğ olacaktır” ibaresinin, Geoteknik (Zemin Mekaniği ve Temel Mühendisliği) Proje Raporu” bölümünün başlığında ve içeriğinde geçen “Geoteknik” ibarelerinin, Geoteknik (Zemin Mekaniği ve Temel Mühendisliği) Proje Raporu” bölümünün 67. sayfasında “Genel” başlığı altında 5. fıkrasında yer alan ile “Geoteknik etüt ve geoteknik  n/kesin proje raporları idarece onaylanmış zemin mekaniği mühendisi (inşaat mühendisi)”ve “geoteknik ana bilim dalında yüksek lisans yapmış ve en az 5 yıl deneyimli” ibarelerinin, “ st yapı Projelendirme Raporu” bölümünün 117 sayfasında yer alan “1.üst yapı Projelendirme Raporuna İlişkin Genel Hususlar” alt başlığının 1. ve 2. bendlerindeki “ st yapı Mühendisi;

1- Resmi kurumların Otoyolu, Devlet ve İl Yolu veya benzeri işlerde Yol  st yapı Etüt ve Projelendirme konusundaki birimlerinde

a) Şube Müdürü veya Daire BŞk. Olarak en az 2 yıl,

b) Şef veya Başmühendis olarak en az 2 yıl,

c) Mühendis olarak en az 2 yıl çalışmış olmak veya

d) Belirtilen birimler dışında olup en az 10 ayrı işte yol üst yapı etüt ve projelendirme raporu hazırlamış olmak veya

2- Yurtiçi veya yurt dışında Otoyolu, Devlet ve İl Yolu veya benzeri işlerde üst yapı Etüt ve Projelendirme konusunda;

Üniversitelerin inşaat mühendisliği bölümünden mezun olup, en az 2 yıl üst yapı Etüt ve Projelendirme konusunda çalışmış olmak veya inşaat mühendisliği bölümleri ulaşım dalında yüksek lisans yapmış olmalıdır” ibaresinin iptali ve öncelikle yürütülmesinin durdurulması talebi ile dava aŐılmasıdır.

ÖĞRENME TARİHİ: Şartname Resmi Gazetede yayınlamadığından, bir üyenin sözlü başvurusu üzerine 11.11.2005 tarihinde haberdar olunmuştur.

AÇIKLAMALAR: Jeoloji Mühendisleri Odası, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) bünyesinde çalışmalarını sürdüren, jeoloji mühendisi unvanına sahip ve jeoloji mesleğine yönelik uygulamalar yapmaya yetkili jeoloji mühendislerinin tek yasal meslek örgütüdür. Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu gereğince, Birlik ve bağlı Odalar, Kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu niteliğine sahiptir.

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası'nın işlevi, örgütsel işleyişi ve amaçları 02.08.2002 gün ve 24834 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Jeoloji Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliği"nde belirtilmiştir. Oda, bu yönetmeliğin hükümleri gereğince ülkemizdeki Jeoloji Mühendisliği hizmetlerine yönelik yetki, sorumluluk, mühendislik eğitimi, meslek etiği gibi birçok alanda bilimsel, örgütsel ve gerektiğinde hukuksal girişimlerde bulunmaktadır.

Karayolları Genel Müdürlüğü uygulamacı bir kamu kurumu olarak ürettiği mühendislik yapılarının ekonomikliği ve güvenliği için, güzergah ve yer seçimi aşamasından başlamak üzere yapıların inşasına kadar her aşamasında etkin olarak jeoloji mühendisliği hizmetlerinden yararlanmaktadır. Gerek Genel Müdürlük bünyesindeki ilgili daire başkanlıklarında gerekse Genel Müdürlüğe karayollarına yönelik mühendislik hizmeti sunan çok sayıda özel sektör kuruluşlarında jeoloji mühendisleri çalışmaktadır. Bu kapsamda Genel Müdürlükçe hazırlanan yönetmelik, genelge ve teknik şartnamelerin jeoloji mühendisliğini ilgilendirdiği de görülmektedir.

Karayolları Genel Müdürlüğü Teknik Araştırma Başkanlığı'nca Temmuz 2005'te "Araştırma Mühendislik Hizmetleri Teknik Şartnamesi" hazırlamış olup, yapılan bu düzenleme ile davalı idarenin kuruluş kanunu gereği sorumluluğunda olan otoyollar, devlet ve il yollarının alt ve üst yapı inşasına yönelik olarak

gerçekleştirilecek mühendislik hizmetlerinin alımına yönelik teknik normlar ve hizmetleri yerine getirecek meslek adamlarının yeterlilik koşulları tanımlanmaktadır. Şartname ile yapılan düzenlemedeki bazı hususlar, bilimsel gereklere, kamu yararına ve yargı kararına açıkça aykırıdır. Bu nedenle bu davanın açılması zorunluluğu doğmuştur. Aykırılık hususları aşağıda sunulmaktadır.

1) Öncelikle davalı Genel Müdürlükçe yapılan düzenlemedeki bazı hususlar, daha önce aynı konuda aynı genel müdürlükçe hazırlanan bir şartnameye karşı Jeoloji Mühendisleri Odasınca açılan davada verilen yargı kararına açıkça aykırıdır. Bu nedenle iptali gerekir. Karayolları Genel Müdürlüğü'nce 21.10.2003 tarihli "Olur" ile yürürlüğe konulan "Hizmet Alımı İşlerine Ait Ön Yeterlik Şartnamesi", etüt ve proje mühendislik hizmetleri işlerinde zemin mekaniği konularındaki çalışmalarını tek bir meslek disiplinine tanımlayan maddelerine yönelik Jeoloji Mühendisleri Odasınca açılan ve Danıştay 13. Dairesinde No: 2005/6317 E. No ile görülen davada verilen 06.06.2005 tarihli Y.D. kararında; (Ek 1) "zemin mekaniği konularındaki çalışmaların" inşaat ve jeoloji mühendislerinden temin edilmesinin öngörülmesi gerekirken, sadece inşaat mühendisleri ile sınırlandırılmasına yönelik eksik düzenlemede de hukuka uyarlık bulunmadığı vurgulanmış olup, "...Sondajlar ve arazi çalışmaları, zemin/kaya mekaniği, laboratuvar deneylerini kapsayan zemin-yapı etkileşiminin analizinde kullanılacak temel zemin, zemin profili ve zemini oluşturan birimlerin fiziksel ve mekanik özelliklerini konu alan çalışmaların jeoloji mühendislerince, zemin mekaniği, zemin dinamiği, zemin emniyet gerilmesi hesaplarının ise inşaat ve jeoloji mühendislerince ortaklaşa yapılması gerekmektedir" denilerek ilgili maddenin yürütmesi durdurulmuştur.

Diğer yandan Danıştay 13. Dairesince verilen bu kararın, 13.07.2000 gün ve 24108 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "3030 sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik"nin 12. maddesi ile de-

ğiştirilen 57. maddesinin 2 ve 3/b bentlerinde yer verilen Jeoloji Mühendisliği yetki ve sorumluluklarına yönelik eksik ve yanlış düzenlemelere ilişkin TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası'nca açılan ve Danıştay Altıncı Dairesinde görülen davada mahkemece verilen kararlar (Esas No: 2000/ 4743- Karar No: 2001/6466) paralellik taşıdığı görülmektedir. Bu kararda da zemin-temel etütleri ve jeoteknik etütler konusunda jeoloji mühendislerinin de yetkili olduğu açıkça hükme bağlanmıştır. Durum böyle iken, bu yargı kararlarını yok sayarak kararlara aykırı bir biçimde, iptal edilen veya yürütülmesi durdurulan hususların tekrar gündeme getirilmesi ile yeniden düzenleme yapılması, idarenin kanuniliği ilkesinin yok sayılmasından başka bir anlam taşımaz.

Danıştay 13. Dairesince 06.06.2005 tarihinde;

Sondajlar ve arazi çalışmaları, zemin/kaya mekaniği, laboratuvar deneylerini kapsayan zemin-yapı etkileşiminin analizinde kullanılacak temel zemin, zemin profili ve zemini oluşturan birimlerin fiziksel ve mekanik özelliklerini konu alan çalışmaların jeoloji mühendislerince, zemin mekaniği, zemin dinamiği, zemin emniyet gerilmesi hesaplarının ise inşaat ve jeoloji mühendislerince ortaklaşa yapılması gerekmektedir.

Bu durumda, Karayolları Genel Müdürlüğüne 21.10.2003 tarihli "olur"la yürürlüğe konulan şartnamenin, etüt ve proje mühendislik hizmetleri işlerinde çalıştırılacak zemin mekaniği mühendisi ile araştırma hizmetlerini yürütecek alt yüklenicide yer alması istenilen personel listesinde yer alan zemin mekaniği mühendisinin, inşaat ve jeoloji mühendislerinden temin edilmesinin öngörülmesi gerekirken, sadece inşaat mühendisleri ile sınırlandırılmasına yönelik eksik düzenlemede hukuka aykırılık bulunmamaktadır."

gerekçesi ile dava edilen şartnamenin ilgili bölümünün yürütmesi durdurulmuştur. Bu Y.D. kararından yaklaşık bir ay sonra Temmuz 2005'de Karayolları Genel Müdürlüğü - Teknik Araştırma Dairesi Başkanlığı'nca yayınlanmış olan "Araştırma Mühendislik Hiz-

metleri Teknik Şartnamesi"nde, bir önceki şartnamede Jeoloji Mühendisliği yetki ve sorumluluklarına yönelik yapılmış olan ve mevzuat hükümlerine ve hukuka aykırılık taşıdığı yargı kararı ile belirlenen düzenlemelerin iptal edilmesi ve mahkeme kararı doğrultusunda yeniden düzenlenmesi gerekir iken tam tersi bir yöntem izlenerek mahkeme kararını yok sayan ifadeler ve yaklaşıma yer verilmiştir.

Karayolları Genel Müdürlüğü Teknik Araştırma Dairesi Başkanlığı'nca hazırlanmış olan "Araştırma Mühendislik Hizmetleri Teknik Şartnamesi"nin giriş bölümünde mühendislik araştırma hizmetleri kapsamında yapılacak çalışmalarda;

1-Jeolojik-Jeoteknik Rapor

2-Geoteknik (Zemin Mekaniği ve Temel Mühendisliği) Proje Raporu

3-Üst yapı Proje Raporu

olmak üzere üç ayrı rapor hazırlanacağı ifade edilmiş olup, "Geoteknik (Zemin Mekaniği ve Temel Mühendisliği) Proje Raporu" bölümünün "Genel" başlığı altındaki 5. fıkrasında ise Geoteknik (Zemin Mekaniği ve Temel Mühendisliği) Proje Raporunun "Zemin Mekaniği Mühendisi (İnşaat Mühendisi) veya Geoteknik Anabilim Dalında yüksek lisans yapmış ve en az 5 yıl deneyimli Jeoloji Mühendisi tarafından" hazırlanabileceği yönünde bir ifadeye yer verilmiştir.

Bu husus, yukarıda koyu olarak gösterdiğimiz Danıştay 5. Dairesi kararının yok sayılmasından başka bir anlam ifade etmez. Mahkeme kararında Zemin mekaniği mühendisi olarak yalnızca inşaat mühendislerinin gösterilmesi hukuka uyarlı bulunmayarak yürütülmesi durdurulmuşken dava konusu şartnamede "zemin mekaniği mühendisi (inşaat mühendisi)" ibaresinin tekrar kullanılması, ilgili İdarece zemin mekaniği konusundaki çalışmaların sadece inşaat mühendisliği disiplini yetki ve sorumluluğunda görüldüğünü, inşaat mühendisliği disiplini ile sınırlandırılmı açık olarak göstermekte ve Danıştay 13. Dairesince 06.06.2005 tarihinde verilen karara aykırılık taşımaktadır.

Diğer yandan Karayolları Genel Müdürlüğüne bağlı Bölge Müdürlüklerindeki Araştırma Baş Mühendislikleri bünyesinde Jeoloji Mühendislerinin “Zemin Mekaniği Mühendisi” pozisyonunda çalıştırıldığı bilinmektedir. Dolayısıyla Kurumun bu yöndeki istihdam politikası mevcut iken, hazırladığı dava konusu şartnamede zemin mekaniği mühendisini sadece inşaat mühendisi ile sınırlama yönünde düzenleme getirmesi kendisi açısından da bir çelişkiyi göstermektedir.

Dava konusu Şartnamede, “Geoteknik (Zemin Mekaniği ve Temel Mühendisliği) Proje Raporu”nun “Zemin Mekaniği Mühendisi (İnşaat Mühendisi) veya Geoteknik Anabilim Dalında yüksek lisans yapmış ve en az 5 yıl deneyimli Jeoloji Mühendisi tarafından” yapılabileceği yönünde getirilen düzenleme ile bir inşaat mühendisinin bu raporları hazırlayabilmesi için lisans, deneyim vb. ek koşullar konulmazken jeoloji mühendislerinin jeoteknik proje raporu hazırlamaları için “Geoteknik”te yüksek lisans ve deneyim şartı getirilmiştir. Oysa Danıştay 13. Dairesinin 06.06.2005 tarihli kararında yer verilen ODTÜ Mühendislik Fakültesinin görüşünde *“bu çalışmaların jeoloji mühendisi veya ilgili alanda uzmanlaşmış inşaat mühendisi tarafından bağımsız olarak veya müştereken yapılması gerektiği” ifade edilmiştir.* Eğer Karayolları Genel Müdürlüğü ODTÜ Mühendislik Fakültesinin görüşü doğrultusunda bir düzenleme yapacak ise lisans, deneyim vb. ek koşulların inşaat mühendislerine getirilmesi gerekirdi.

Gerek Mahkeme kararı, gerekse bilimsel kriterler açısından zemin mekaniği kapsamındaki araştırma, analiz ve hesaplamaların hem JEOLJİ hem de JEOTEKNİK olgularından ve JEOLJİ MÜHENDİSLİĞİ’nden kopartılmasının mümkün olmamasına ve “zemin mekaniği, zemin dinamiği, zemin emniyet gerilmesi hesaplarının inşaat ve jeoloji mühendislerince ortaklaşa yapılmasının” gerekliliğine rağmen mühendislik hizmetleri ve işin tekniği açısından zemin mekaniği hizmet alanı sadece “İnşaat Mühendisliği” yetki ve

sorumluluk sınırlarında gösterilmekte; mahkeme kararına aykırı bir uygulama sergilenmektedir.

Diğer yandan Şartname kapsamında bilimsel literatürde aynı olgu olarak kabul edilen konuya yönelik olarak hem “jeoteknik” hem de “geoteknik (Zemin Mekaniği ve Temel Mühendisliği)” kavramları kullanılmak suretiyle terminolojik olarak ta bir karmaşa yaratılmaktadır. Oysa ATATÜRK KÜLTÜR, DİL ve TARİH KURUMU-TÜRK DİL KURUMU BAŞKANLIĞI’nın 20.09.2005 tarih ve 4051 sayılı yazısında da (Ek 2) belirtildiği üzere orijinal yazılımlında “geo” eki bulunan sözcüklerin “jeo”ya dönüştürülerek kullanılması uygun olacaktır. Örneğin, “EURUCODE-7” olarak adlandırılan ve orijinal yazılımı “Eurocode 7:Geotechnical Design-Part1: General Rules” ve “Eurocode 7: Geotechnical Design-Part 2: Design Assisted By Laboratory Testing” olan Avrupa standartları, Türk Standartlar Enstitüsü tarafından “ TS ENV 1997 – 1 EURUCODE-7. Jeoteknik Tasarım Bölüm1: Genel Kurallar” ve “TSE ENV 1997-2 Jeoteknik Tasarım- Bölüm 2: Laboratuvar Deneyleri İle Desteklenen Tasarım (EURUCODE-7)” adıyla yayınlanmıştır. Dava konusu Şartnamede, “geoteknik” kavramı kullanılarak hem Türkçe yazım açısından bir aykırılık oluşturulmakta, diğer yandan zemin mekaniği araştırma ve hesaplamaları jeoloji mühendisliği dışında bir çalışma konusu olarak algılatılmaya çalışılmaktadır.

2) Şartnamenin “Jeolojik-Jeoteknik Rapor” bölümünün 29.sayfasında koridor, elverişlilik,ön proje ve kesin proje kapsamında tanımlanan jeolojik-jeoteknik tasarım çalışmaları için mesleki işlevlere yönelik olarak “bu çalışmalarını 10 yıl fiilen yapmış fiziki coğrafya mezunu jeomorfoloğ veya 12 yıl fiilen yapmış jeofizik mühendisi, mühendislik jeolojisi konusunda yüksek lisans yapmış ve en az 5 yıl deneyimli inşaat mühendisi tarafından yapılır” ibaresine, 33. sayfada ise “Malzeme Ocakları” raporlarının hazırlanması için görev alabilecek mühendislik disiplinlerini düzenleyen “Etüt Ekibi” başlığı altında yer alan “... maden mühendisi, jeofizik mühendisi, jeolog ve-

ya jeomorfolog...dan oluşur” ibaresine yer verilmiştir.

Şartnamede “Jeolojik-Jeoteknik Rapor” bölümünde tanımlanan mühendislik hizmetlerinin odağında proje alanının jeoloji, mühendislik jeolojisi ve jeoteknik araştırmaları ile modellenmesi bulunmaktadır. Yapılan hizmet, mühendislik jeolojisi özelinde sahasal anlamda, jeolojik birimlerin litolojisi (kayaç cinsi), rengi, dokusu, çimentolanması ve dayanımlarının niteliksel olarak açıklanması, ana süreksizliklerin; konumu (eğim/eğim yönü), eklem takım sayısı, eklem aralıkları, eklem açıklıkları, eklem devamlılığı, eklem pürüzlülüğü, eklem dolgu malzemesinin cinsi ve özellikleri, faylar (aktif, ölü, normal, yanal atımlı, ters), tektonik makaslama zonları v.b. mühendislik özelliklerinin niteliksel olarak belirlenmesi, birimlerin dokanak ilişkileri, kütleli dayanım ve ayrışma dereceleri, çimentolanma derecesi, kıvrım, fay v.b. yapısal unsurların harita ve kesitlerde gösterilmesi, kayaçların, uluslararası kabul görmüş kaya sınıflama sistemlerine göre sınıflandırılması, kazılardan çıkan malzemelerinin kullanılabilirliğinin değerlendirilmesi, kazı şev eğimlerinin belirlenmesi, yarmaların, temel kazıları, malzeme ocağı malzemelerinin kazı zorluğuna göre sınıflandırılması ve bu malzemelere sıkışma-kabarma oranlarının belirlenmesi, kütle hareketlerinin olduğu veya oluşabileceği potansiyel ve fosil heyelan alanlarının sınırları, derinliği, kayma yüzeyi ve kayma mekanizmasının belirlenmesi, birimlerin jeoteknik karakteristikleri (tasarımda kullanılacak parametreler olan kohezyon, içsel sürtünme açısı, kayaçların elastik modülü (sayısı), ayrık birimlerin taşıma kapasiteleri (CBR) arazi gözlemleri, zemin-kaya sınıflamaları, yerinde deneyler ve laboratuvar çalışmaları birlikte değerlendirilerek belirlenmesi, alansal ve derinliğe göre dağılımı, sırasıyla jeolojik harita ve jeolojik kesitler üzerinde gösterilerek jeolojik-jeoteknik profilin oluşturulması, suya hassas kaya gurubunda çalışılıyorsa (mekanik davranışını etkileyecek miktarda kil veya suya hassas malzeme bulunuyorsa örneğin marn, killi kireçtaşı, tebeşirli kireçtaşı, jips, anhidrit v.b.) slake dayanıklılık deneylerinin (su orta-

mı içinde malzemenin aşınmaya karşı davranışı) yapılması Yarma/dolgu, tünel, köprü, viyadük, menfez, duvar vb yapıların yerleşim yerleri ve sorunlu kesimler yerlerin yatayda ve düşeydeki jeolojik değişimini ortaya koyacak şekilde modellenmesi çalışmalarını içermektedir.

İdare, Şartnamede getirdiği tanımlamaları ile yüksek eğitim programlarında fakülteleri, aldıkları ders kapsamı, derslerin uygulama alanları farklı meslek disiplinlerini, Jeoloji Mühendisi başlığı altında tanımlayarak farklı meslek disiplinlerini sanki hepsi aynı mühendislik fakültesinden mezun olmuş gibi mesleki hak, sorumluluk ve yetki sınırları açısından değerlendirmekte ve eğitimi ve uygulamaları açısından farklı meslek disiplinlerini eşdeğer kılmaya çalışmaktadır.

Birbirinden tamamen farklı akademik içerikli eğitim alan maden mühendisi, jeofizik mühendisi, jeomorfolog ve inşaat mühendislerinin yetki, hak, sorumluluklarını, sırf kurumda çalışıyor olmaları gibi bir gerekçeyle jeoloji mühendisliği görev, sorumluluk ve yetki alanıyla aynı tutmak ve bu mesleklerin jeolojik-jeoteknik etütleri yapmasına izin vermek, hukukla ve bilimsel kriterlerle uyumlu olmayan bir yaklaşımdır. Bundan dolayı bu maddede içinde farklı meslek disiplinleri için yapılmış olan tanımlamaların iptal edilmesi gereklidir.

3) Şartnamenin 37. sayfasında “Sondaj Eki-bi” başlığı altında, “*sondaj işlerinde..... en az beş yıl deneyimli jeofizik mühendisi, jeomorfolog olacaktır*” ibaresi yer almaktadır. İdare şartnamenin bu maddesinde jeoteknik sondaj çalışmalarına vurgu yapmaktadır. Sondaj tekniği dersinin jeoloji ve maden mühendisliği eğitim programlarında yer aldığı, bazı üniversitelerin Jeofizik Mühendisliği eğitim programlarında da bu derse yer verildiği görülmektedir. Jeomorfolog eğitim programında ise bu ders yer almamaktadır. Jeofizik ve maden mühendislerinin aldığı “Sondaj Tekniği” ders içeriği sadece sondaj makine ekipmanı, delme teknikleri vb. konularından oluşmakta ve sondajla ilgilenecek meslek için ön bilgiler niteliğini taşımaktadır. İdarenin

vurgu yaptığı jeoteknik sondaj çalışmasında ise sadece sondaj makinasının ilerlemesi konusu (sondaj tekniği ders konusu olan) değil, sondajda geçilen zemin/kayanın yapısal jeolojik durumu (kırık, çatlak sıklığı bunların yönleri), tektonizmanın kayaçlar üzerindeki etkileri, kayaçların/zeminlerin kıvrımınma evreleri, birimlerin (kaya/zemin) ayrışma derecesi, dayanım değeri, tabaka kalınlığı, tabakaların geçirgenlik özellikleri, birimleri oluşturan minerallerin suya karşı hassaslık durumu gibi özelliklerinin belirlenmesine ve bu özelliklere göre yerinde veya laboratuarda deneyler yapılması, jeolojik modelin kurulması ile jeoteknik amaçlı örnek alınımına yönelik kavramlar ön plana çıkmakta olup bu değerlendirmelerin yapılabilmesi için Mühendislik Jeolojisi bilgisi gereklidir. Bir mühendislik tasarımında, proje alanındaki birimlerin jeolojik ve jeoteknik özelliklerini en iyi şekilde ortaya çıkartmanın gerekliliği göz önüne alındığında görülecektir ki, jeoteknik sondaj esas olarak jeoloji mühendisliği hizmet sınırları içinde kalmaktadır.

Yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı bu maddede konu ile ilgisi olmayan meslek disiplinlerine yönelik tanımlamaların iptali gereklidir.

4) Dava konusu Şartnamenin 33. sayfasında ise "Malzeme Ocakları" raporlarının hazırlanması için görev alabilecek mühendislik disiplinlerini düzenleyen "Etüt Ekibi" başlığı altında "...*maden mühendisi, jeofizik mühendisi, jeolog veya jeomorfoloğ.....dan oluşur*" ibaresine yer verilmiştir. Şartnamenin "6.2.Malzeme Ocaklarından Alınan Numuneler ve Rapor Esas Değerlendirmeler" başlığı altında tanımlanan hizmetlere bakıldığında bile bu hizmetlerin Jeoloji Mühendisliği görev, sorumluluk ve yetkisinde olduğu görülmektedir.

Yol yapımında kullanılacak her türlü doğal gereç, aynı zamanda yer kabuğunun bir parçası olup kökeni ve oluşumu, geçirdiği değişimleri ve mühendislik parametreleri ile jeolojinin ve jeoloji mühendisliğinin konusudur. Doğal gerecin kullanımına etkileyen makroskopik ve mineralojik tanımlaması, ayrış-

ma derecesi, tabakalaşma, tektonik etkiler, ocaktan örnek alımı, deneysel analizleri ve yorumlanması gibi faktörleri kapsayan çalışmalar, ancak bu konuda eğitim almış ve pratik deneyime sahip jeoloji mühendislerinin yürütebileceği çalışmalardır.

Diğer yandan doğal yapı gerecinin fiziksel, mineralojik, yapısal ve kimyasal özelliklerinde ortaya çıkan farklılıklar teknik birtakım sorunlar yaratabilecektir. Bu açıdan da doğal yapı malzemelerinin araştırılması ve kullanım potansiyellerinin belirlenmesi sürecinde Jeoloji Mühendisleri etkin olarak rol almaktadır. Aynı zamanda doğal yapı malzemeleri Mühendislik Jeolojisi alanında önemli bir çalışma konusudur.

Bu nedenlerden dolayı Şartnamenin 33. sayfasındaki "Etüt Ekibi" başlığı altında "... *maden mühendisi, jeofizik mühendisi, jeolog veya jeomorfoloğ.....dan oluşur*" ibaresinin iptali gereklidir.

5) Adı geçen Şartnamenin "Üst Yapı Projelendirme Raporu" başlığı altında, "1.Üstyapı Projelendirme Raporuna İlişkin Genel Hususlar" alt başlığının 2. bendinin 2. fıkrasında ise, üst yapı proje raporların hazırlanması süreçlerinde gerek kurum bünyesinde, gerekse özel sektörde jeoloji mühendislerinin çalışmasına, Jeoloji Mühendislerince hazırlanmış ve İdarece onaylanmış proje raporlarının kurum arşivlerinde olmasına karşın, jeoloji mühendisliği hizmetlerini kısıtlayan düzenlemelere yer verildiği görülmektedir.

Düzenlemede Üstyapı Projelendirme Raporu'nun "Üstyapı Mühendisi" tarafından hazırlanarak imzalanacağı" belirtilerek aşağıda aktarılan şekliyle bir "Üstyapı Mühendisi" tanımlamaktadır;

" Üstyapı Mühendisi;

1- Resmi kurumların Otoyolu, Devlet ve İl Yolu veya benzeri işlerde Yol Üstyapı Etüt ve Projelendirme konusundaki birimlerinde

a) Şube Müdürü veya Daire Bşk. olarak en az 2 yıl,

b) Şef veya Başmühendis olarak en az 2 yıl,

c) Mühendis olarak en az 2 yıl çalışmış olmak veya

d) Belirtilen birimler dışında olup en az 10 ayı işte yol üst yapı etüt ve projelendirme raporu hazırlamış olmak veya

2- Yurtiçi veya yurt dışında Otoyolu, Devlet ve İl Yolu veya benzeri İşlerde Üstyapı Etüt ve Projelendirme konusunda ;

Üniversitelerin inşaat mühendisliği bölümünden mezun olup, en az 2 yıl Üstyapı Etüt ve Projelendirme konusunda çalışmış olmak veya inşaat mühendisliği bölümleri ulaşım dalında yüksek lisans yapmış olmalıdır”

Görüldüğü üzere Kurum bünyesinde devlet ve il yolu veya benzeri işlerde Yol Üstyapı Etüt ve Projelendirme konusundaki birimlerde mühendis olarak en az 2 yıl çalışan bir Jeoloji Mühendisi Üstyapı Projelendirme Raporu hazırlayabilir iken, özel sektörde çalışan bir jeoloji mühendisi yurtiçi veya yurt dışında otoyolu, devlet ve il yolu veya benzeri işlerde Üstyapı Etüt ve Projelendirme konusunda çalışıyor olsa dahi gerek çalışma süresi, gerekse o güne kadar hazırladığı üst yapı etüt ve projelendirme raporu sayısı göz ardı edilmesi nedeniyle Üstyapı Projelendirme Raporu hazırlanamamaktadır. Çünkü, Şartname özel sektör çalışanı mühendislerde bir ayırım yaparak Üstyapı Projelendirme Raporu hazırlama yetkisini sadece “inşaat mühendisliği bölümü mezunlarına” tanımaktadır. Bu uygulama açık bir ayrımcılık olup bugüne kadar jeoloji mühendislerince de hazırlanıp Genel Müdürlükçe kabul edilerek işleme alınan üst yapı etüt ve projelendirme raporu bulunan jeoloji mühendislerini mesleki uygulama süreçlerinde hak kaybına uğratmaktadır. Diğer yandan “1.Üstyapı Projelendirme Raporuna İlişkin Genel Hususlar” alt başlığının 1. bendinin d alt bendi ile getirilen “en az 10 ayrı işte yol üst yapı etüt ve projelendirme raporu hazırlamış olmak” koşulu da uygulamada sıkıntı yaratacak niteliktedir ve bu nedenle de iptali gerekir.

6) Mühendislik, bilginin pratik amaçlara uyarlanması; bilimsel ilkelerin en verimli biçimde yapılara, makinelere, ürünlere, sistem-

lere ve süreçlere dönüştürülmesi sanatıdır. Bilim adamının işlevi bilgiyi genişletmek, mühendisinki ise uygulamaktır. Bütün mühendislik dallarındaki başlıca etkinlikler araştırma, geliştirme, tasarım, yapım, üretim, işletme ve yönetim olarak sıralanır. Bu çerçevede Fiziksel Jeoloji, Tektonik, Petrografi (Kayaçların oluşturan minerallerin cinsi, optik yapısı v.b.) ve kaya birimlerini çeşitleri, Sedimantoloji ve Stratigrafi (kayaların oluşum sıralamasını ve güncel yaş/konum ilişkilerini) konuları, Mineroloji, Paleontoloji, Mühendislik Jeolojisi, Hidrojeoloji gibi alt bilim dallarıyla, yerkabuğunun bir mineral tanesinden kıtalara kadar değişik büyüklükteki bileşenlerinin özelliklerini, dağılımını ve gelişimini, dinamiklerini inceleyerek elde ettiği verileriyle yerin tarihçesini yorumlayan; sedimenter, magmatik ve metamorfik kayaların zaman ve mekan ortaklığında sentezini yapan bir temel doğa bilimi olan JEOLojİ konusunda mühendislik eğitimi tamamlayan JEOLojİ MÜHENDİSİ; jeoloji biliminin veri, teknik ve ilkelerini her türlü mühendislik disiplininin kullanıma sunmak üzere eğitim almış, proje alanının 4 boyutlu (x-y-z-t) jeolojik modelini hazırlayan, eğitimi ve pratik bilgi ve deneyimi ile yerkabuğunu oluşturan malzemeyi tanımlamak, sorunları önceden belirlemek ve sorunlara karşı mühendislik çözümlerini geliştirmek konusunda yetki ve sorumluluk sahibi kişidir. Jeoloji mühendisi; Jeoloji biliminin kuramsal verilerini, ölçülebilir (sayısallaştırılmış) ve mühendislik işlerindeki etkilerine göre tasnif edilmiş (sınıflandırılmış) verilere ve tasarımsal değerlendirmelere dönüştürür.

Görüldüğü üzere, mühendislik yapılarının yer ve/veya güzergah seçimleri, afet güvenliği açısından alınması gereken önlemlerin belirlenmesi, güvenli yapı statik proje parametrelerinin seçilmesi ile kazı, inşaat ve izleme süreçlerinin her aşamasında mühendislik yapısının ekonomikliği ve güvenliği için gereksinim duyulan jeolojik-jeoteknik etütler ve bu etütlerin sonuçlarının kullanımı aşamaları bir bütünlük taşımakta olup tüm bu süreçlerde jeoloji mühendisleri mesleki yetkileri ve sorumlulukları çerçevesinde çalışmalara katılmakta ve diğer meslek disiplinleri ile ortak

çalışmalar yürütmektedir. Bu durum sadece Danıştay kararlarının bir sonucu olmayıp aynı zamanda işin bilimsel ve teknik normlarının da bir gereğidir.

Jeolojik tehlikelerin mekanizmasının, aktif ve potansiyel etki alanlarının, mühendislik yapısını tehlikeden koruyacak afet güvenliğine yönelik önlemlerin belirlenmesi için Jeolojik tehlike (geo-hazards) olarak adlandırabileceğimiz deprem (fay), sıvılaşma, heyelan, şişme, çökme, kaya düşmesi vb olaylarının hem yerel hem de bölgesel ölçekte değerlendirilmesi ve jeoloji hidrojeoloji-tektonik-mühendislik jeolojisi ve jeoteknik değerlendirmelerin bir arada yapılması gerekmektedir. Bu yüzden jeoteknik etüt programını hazırlama sorumluluğunu alan Jeoloji Mühendisi, bölgesel bazda güzergah boyunca jeolojik-jeoteknik verileri yorumlamak, uygun bir deney ve analiz programı hazırlamak, jeolojik ve jeoteknik modeli oluşturmak, güvenli parametrelerin seçimi ile gerekli izleme süreçlerine katılmak zorundadır.

SONUÇ VE İSTEM: Yukarıda açıkladığımız nedenlerle;

A) T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Karayolları Genel Müdürlüğü'nce hazırlanarak Temmuz 2005'te yürürlüğe konulan "Araştırma Mühendislik Hizmetleri Teknik Şartnamesi"nde yer alan;

a) Jeolojik-Jeoteknik Rapor bölümünün 29. sayfasında yer alan "bu çalışmalar 10 yıl fiilen yapmış fiziki coğrafya mezunu jeomorfolog veya 12 yıl fiilen yapmış jeofizik mühendisi, mühendislik jeolojisi konusunda yüksek lisans yapmış ve en az 5 yıl deneyimli inşaat mühendisi tarafından yapılır." ibaresinin,

b) 33. sayfada "Etüt Ekibi" başlığı altında yer alan "... maden mühendisi, jeofizik mühendisi, jeolog veya jeomorfolog.....dan oluşur" ibaresinin,

c) 37. sayfada "Sondaj Ekibi" başlığı altında yer alan "sondaj işlerinde..... en az beş yıl deneyimli jeofizik mühendisi, jeomorfolog olacaktır" ibaresinin,

d) Geoteknik (Zemin Mekanikliği ve Temel Mühendisliği) Proje Raporu" bölümünün başlığında ve içeriğinde geçen "Geoteknik" ibaresinin

e) "Geoteknik (Zemin Mekanikliği ve Temel Mühendisliği) Proje Raporu" bölümünün 67. sayfasında "Genel" başlığı altında 5. fıkrasında yer alan "Geoteknik etüt ve geoteknik ön/kesin proje raporları idarece onaylanmış zemin mekaniği mühendisi (inşaat mühendisi) ve "geoteknik ana bilim dalında yüksek lisans yapmış ve en az 5 yıl deneyimli" ibaresinin,

f) "Üstyapı Projelendirme Raporu" bölümünün 117 sayfasında yer alan "1. Üstyapı Projelendirme Raporuna İlişkin Genel Hususlar" alt başlığının 1. ve 2. bendlerindeki "Üstyapı Mühendisi;

1- Resmi kurumların Otoyolu, Devlet ve İl Yolu veya benzeri işlerde Yol Üstyapı Etüt ve Projelendirme konusundaki birimlerinde

a) Şube Müdürü veya Daire Bşk. Olarak en az 2 yıl,

b) Şef veya Başmühendis olarak en az 2 yıl,

c) Mühendis olarak en az 2 yıl çalışmış olmak veya

d) Belirtilen birimler dışında olup en az 10 ayı işte yol üst yapı etüt ve projelendirme raporu hazırlamış olmak veya

2- Yurtiçi veya yurt dışında Otoyolu, Devlet ve İl Yolu veya benzeri İşlerde Üstyapı Etüt ve Projelendirme konusunda;

Üniversitelerin inşaat mühendisliği bölümünden mezun olup, en az 2 yıl Üstyapı Etüt ve Projelendirme konusunda çalışmış olmak veya inşaat mühendisliği bölümleri ulaşım dalında yüksek lisans yapmış olmalıdır." ibaresinin

iptaline ve öncelikle yürütülmesinin durdurulmasına,

B) Yargılama giderleri ile vekalet ücretinin davalı idare üzerinde bırakılmasına

karar verilmesini saygılarımla vekaleten talep ederim. 2.12.2005